

Ny elektronisk tjekliste kan hæve køernes energiudnyttelse

Ved at gennemgå 25 spørgsmål og taste svarene ind i en tablet computer kan landmand og konsulent i løbet af en time få øje på justeringer, der kan hæve energiudnyttelsen.

Af fagjournalist Finn Strudsholm,
AgroTech

Som en del af L&F, Kvægs, aktiviteter for at forbedre energiudnyttelsen hos danske

malkekøer har fem DLBR-kontorer sammen med Viden-centret i Skejby udviklet et nyt score- og karaktersystem, som stiller skarpt på energiudnyttelsen hos malkekøer.

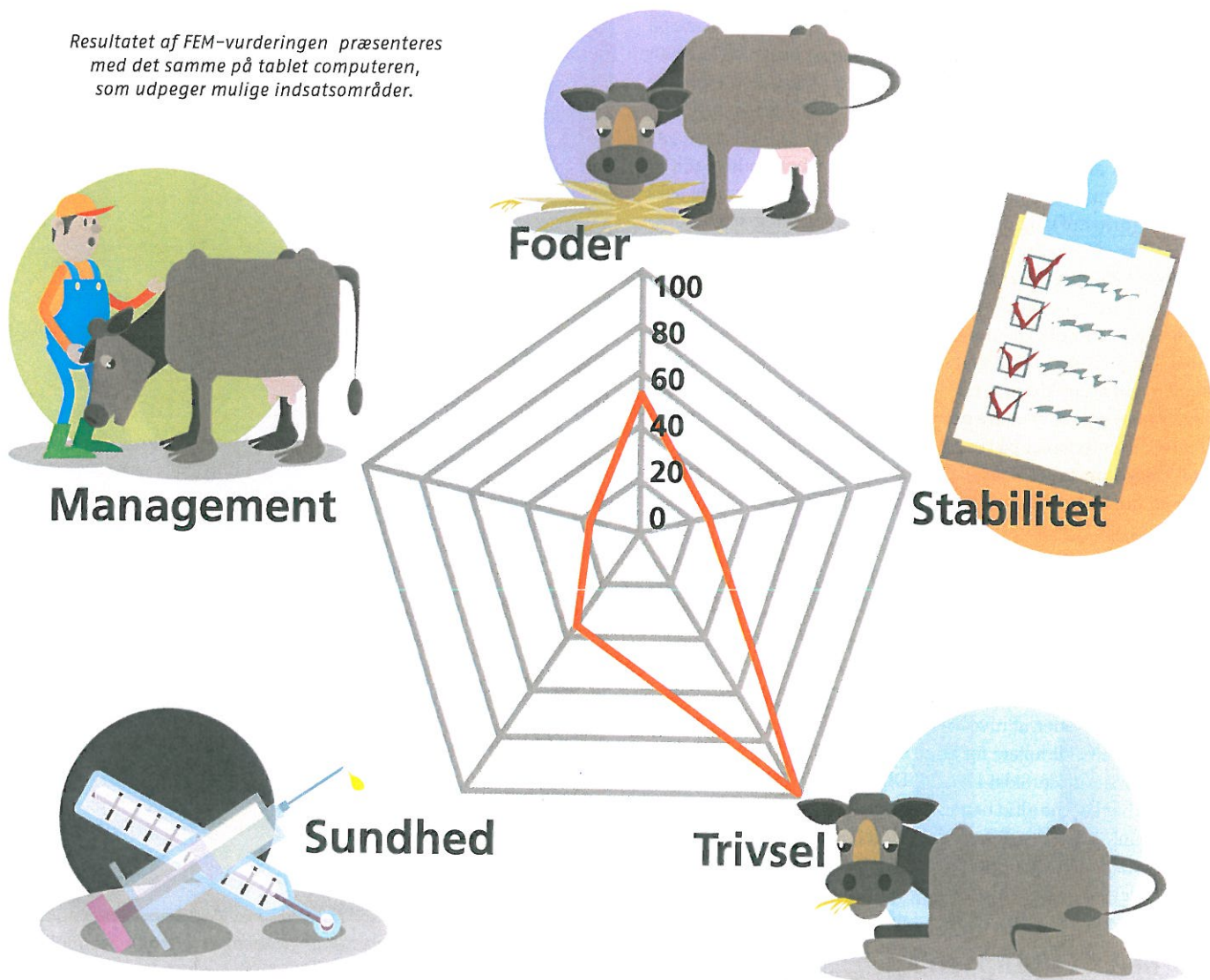
Systemet hedder 'FEM-værktøjet', og FEM står i sammenhængen her for 'Feed Efficiency Mapping'.

FEM-værktøjet gennemgår i alt 25 områder, som kan vise,

hvor der ligger muligheder for bedre energiudnyttelse gemt i stalden.

Det kan lyde lidt kompliceret, men målet med det nye værktøj er, at rådgiver og land-

Resultatet af FEM-vurderingen præsenteres med det samme på tablet computeren, som udpeger mulige indsatsområder.

mand i løbet af en time svarer på spørgsmålene, og med det samme giver værktøjet et fingerpeg om, hvad der kan hæve energiudnyttelsen.

De fem områder

FEM-værktøjet stiller spørgsmål til fem hovedområder. En del af spørgsmålene kan klares ved køkkenbordet eller i staldkontoret, mens resten diskuteres under en hurtig tur gennem foderlade og stald.

For de fleste spørgsmål tildeleger konsulent og landmand (sig selv) en karakter fra 0 til 100. For andre (for eksempel protein i foderet, procent døde køer med videre) taster man besætningens aktuelle værdi. Når alle 25 områder er scoret, regner programmet tallene sammen, og pilen udpeger det eller de områder, hvor der kan være noget at hente.

Nedenfor kan du læse nogle eksempler på, hvad FEM-værktøjet sætter fokus på under de fem hovedområder, og hvad der skal være opfyldt for, at systemet giver maksimal scoren på 100.

Kvalitet af ensilagen

En fodring, hvor der aldrig bliver fodret med fejlkonserveret grovfoder, giver den bedste energiudnyttelse. Hvis der er varme eller svampevækst i ensilagen, forringer det værdien af næringsstofferne, køernes omsætning af foderrationen bliver dårligere, og samlet set sænker det energiudnyttelsen.

FEM-værktøjet giver derfor maksimal score på 100, hvis der aldrig sker opfodring

af ensilage med varme eller svampevækst.

Stabil blanding og fodring

Målet er, at køerne altid får den foderration, der er beregnet i computeren og, at de får fuldfoderet i en form, så der er struktur nok, og uden de kan sortere på foderbordet.

FEM-værktøjet giver maksimal score, hvis blanding af fuldfoder er en betroet og prioriteret opgave, hvor der er en fast bemanding og klart beskrevne blande procedurer, som også gør det robust at være afløser. For at opnå top score skal der også være procedurer for, hvordan der følges op på præcisionen i blanding og på mængder og vejedata.

Køernes trivsel

Køernes liggekomfort betyder meget for energiudnyttelsen. De skal have masser af hvile, og det skal ske på et behageligt underlag, som ikke udløser trykninger eller hævede haser. FEM-værktøjet giver topkarakter, hvis kun få af køerne har skadede haser eller trykskader, køerne er rene, og deres liggeunderlag er eftergivende.

Det kan for eksempel være sand eller et tykt lag strøelse. Det giver også gode karakterer at have faste rutiner og

nedskrabning fra sengebåserne og, at der kun er få beskidte køer.

Besætningens sundhed

Det koster energi at være syg, hvis man er malkeko. FEM-værktøjet har derfor en række spørgsmål til besætningens generelle sundhed. Det trækker ned i score, hvis der er klovproblemer, eller mange køer har diarré eller fodringsbetingede sygdomme som for eksempel løbedrejning eller ketose.

Det trækker også ned, hvis der er mange fede køer. Både fordi det øger risikoen for ketose, og fordi det koster energi først at lægge fedt på depot i senlaktationen og så efterfølgende at trække det ud igen først i næste laktation.

Antal døde køer vurderes også, fordi en død ko er lig med, at man med et slag taber al den energi, der er brugt til koens tilvækst.

Generel management

En driftsleder, der får øje på svage dyr, og handler på det han ser, får gode karakterer i FEM-værktøjet. Det tæller positivt, når tærsklen fra observation til handling er lav. Det giver også gode karakterer, hvis driftslederen planlægger

Scorer i FEM-vurderingen tages ind i en tablet computer under en rundtur i stalden.

ændringer i fodringen i god tid og er velforberedt (for eksempel har gennemregnet en ny foderplan med rådgiveren), når der skal ske et foderskift.

Driftslederen med høje karakterer overvåger også produktionen løbende og agerer på afvigelser for eksempel lavere foderoptagelse, mindre mælk i tanken eller faldende fedtprocent.

Det er også afgørende, at der er tid og overskud til at følge op, og den ansvarlige må derfor ikke være 'sandet til' i praktiske opgaver, der skal løses. Prioritering af tid - for eksempel ved køb af hjælp eller delegering af opgaver til andre - tæller også positivt.

Er et FEM-tjek noget for dig?

Det nye FEM-værktøj er netop blevet præsenteret for konsulenter og dyrlæger på Videncentret for Kvægs årlige fodringsdag i Herning. Så ønsker du en screening af, hvor der kan ligge energiudnyttelse gemt i din besætning, er det oplagt at kontakte din rådgiver for at bestille et energitjek med FEM-værktøjet.

FEM-værktøj

Hovedområder i FEM-værktøjet til screening for mulige justeringer mod højere energiudnyttelse:

- Foderrationen.
- Stabilitet i fodringen.
- Koens trivsel.
- Besætningens sundhed.
- Generel management.

